

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора **Товканець Ганни Василівни** на дисертаційну роботу **Бучківської Галини Вікентіївни «Система професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва»**, подану до спеціалізованої вченої ради Д 58.053.03 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами галузей науки

Сучасна українська школа потребує вчителя початкових класів з високим рівнем інтелекту та глибинними духовно-моральними якостями, який володіє інтегрованими знаннями етноісторичного, художньо-мистецького, проектно-технологічного, психолого-педагогічного і методичного характеру, практичними вміннями та навичками з основних видів народного декоративно-ужиткового мистецтва, розвинутими творчими здібностями до художньо-трудової діяльності.

Дисертація Г.В. Бучківської спрямована на дослідження складних суперечностей щодо вимог суспільства до виховання учнів початкових класів на засадах культурних цінностей і традицій народного декоративно-ужиткового мистецтва та відсутністю науково обґрунтованої системи підготовки майбутніх учителів для успішної реалізації цього завдання в умовах становлення Нової української школи; необхідності вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів і традиційним підходом до їх навчання в закладах вищої освіти без адекватного врахування ролі та значення народного декоративно-ужиткового мистецтва в освітньому процесі; наявного значного творчого, культурного, педагогічного потенціалу народного декоративно-ужиткового мистецтва і недостатнім рівнем його відображення у змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; потреби у створенні організаційно-педагогічних умов для розвитку творчої особистості майбутнього вчителя початкових класів і реальним освітнім середовищем закладів вищої педагогічної освіти, зорієтованим здебільшого на традиції репродуктивного стилю освітньої діяльності; усвідомлення важливості реалізації компетентного підходу в підготовці майбутніх учителів початкових класів та недостатньою обґрунтованістю теоретико-методологічних основ, відсутністю науково-методичного супроводу цього освітнього процесу

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до теми науково-дослідної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Особистісно-професійний розвиток педагога в процесі підготовки до інноваційної діяльності» (0114U003081) та

комплексної теми науково-дослідної роботи кафедри трудового навчання і художнього конструювання Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії «Розвиток творчої особистості студента в системі ступеневої педагогічної освіти» (н0108U002346). Тема дисертації затверджена вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації Г.В. Бучківської полягають у:

- *розробці* концепції професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва на різних рівнях узагальнення та конкретизації – методологічному (синтез культурологічного, філософського, загальнонаукового і галузевого підходів), теоретичному (сукупність вихідних понять і категорій, дефініцій і теорій), технологічному (прикладний компонент системи, що забезпечує її дієвість в сучасних умовах з урахуванням ідей Нової української школи у початковій ланці загальної середньої освіти);

- *проектуванні* педагогічної моделі системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, яка містить цільовий, концептуальний (підходи, закономірності, принципи навчання і виховання), змістовий (структурні складові професійної підготовки студентів в галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва), процесуальний (організаційні форми, методи, засоби освітньої діяльності), оцінно-діагностичний (критерії, показники та рівні професійної готовності студентів до організації і здійснення освітнього процесу на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва у початковій школі) та контроль-регулятивний (система заходів, спрямованих на оперативний контроль і коригування освітнього процесу) компоненти;

- *обґрунтуванні* організаційно-педагогічних умов ефективного функціонування системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва;

- *визначенні* структури і змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, що забезпечується наступністю вивчення дисциплін на різних рівнях вищої освіти: молодшого спеціаліста – «Основи художнього конструювання та креслення», «Народне декоративно-ужиткове мистецтво», «Основи художньої праці»; бакалавра – «Народні промисли і ремесла України», «Основи дизайну»; магістра – «Краєзнавство», «Етнодизайн»;

- *встановленні* педагогічно спрямованих (з урахуванням особливостей учнів початкових класів) міждисциплінарних зв'язків у підготовці майбутнього вчителя початкової школи на різних освітніх рівнях;

- *виявленні* соціально-педагогічних передумов і перспектив вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів;

- *уточненні та подальшому розвитку* змісту понять «художньо-трудова діяльність молодших школярів», «культурно-освітнє середовище у закладі вищої педагогічної освіти», «система професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва», «готовність майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва», методичних підходів до організації самостійної художньо-трудової діяльності з використанням сучасних цифрових технологій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації, автореферату та публікацій Галини Вікентіївни Бучківської є підставою для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених автором результатів.

ґрунтовне вивчення джерельної бази (659 найменувань, із яких 24 – іноземними мовами) дали змогу дисертантці досить глибоко висвітлити сукупність аспектів досліджуваної проблеми, зокрема з'ясувати сутність, значення і суспільну детермінованість творчої художньо-трудової діяльності учнів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; виявити соціально-педагогічні передумови, сучасний стан і перспективи вдосконалення системи професійної, художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів; обґрунтувати концепцію професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; спроектувати педагогічну модель системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; обґрунтувати структуру і зміст художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів; визначити організаційно-педагогічні умови та форми, методи, засоби навчання для ефективної реалізації системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Одержанню достовірних і обґрунтованих наукових результатів сприяло застосування комплексу теоретичних і емпіричних методів наукового дослідження: *теоретичних* (аналіз філософських, соціологічних, культурологічних, мистецтвознавчих, психологічних, педагогічних наукових знань, нормативної документації і навчальних видань з проблем професійної підготовки педагогічних працівників; системний і функціональний аналізи, порівняння, абстрагування, моделювання, класифікація, систематизація та узагальнення теоретичних і методичних засад, обґрунтування концепції та розробки моделі системи професійної підготовки вчителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, виявлення організаційно-педагогічних умов, удосконалення змісту і відбору ефективних форм, методів і засобів творчої художньо-трудової діяльності); *емпіричних* (спостереження (пряме, опосередковане, довготривале, фіксоване); експертні оцінки, узагальнення незалежних характеристик, бесіди, інтерв'ю,

анкетування, тестування, контрольні роботи – з метою з'ясування рівня професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; педагогічний експеримент (констатувальний, пошуковий, формувальний) – для перевірки ефективності системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; *статистичної та аналітичної обробки даних* – для проведення кількісного та якісного аналізу параметрів, отриманих у процесі педагогічного експерименту, підтвердження достовірності його результатів щодо ефективності і дієвості системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Вибір методів дослідження обумовлено визначеною метою й адекватний завданням, які розв'язує авторка. Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються обґрунтованими результатами дослідження, здійсненого дисертанткою, і загалом не викликають сумніву.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці та впровадженні в освітній процес закладу вищої педагогічної освіти методики навчання майбутніх учителів початкових класів, що представлено як науково-методичний комплекс спеціалізації «Трудове навчання» для студентів педагогічних спеціальностей на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, який включає навчальні програми, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, що може забезпечити педагогічний процес підготовки майбутнього вчителя початкової школи. В цьому контексті важливим є представлення дисертантом інструментарію для комплексного діагностування рівня готовності студентів до творчої художньо-трудової та професійної діяльності у початковій школі.

На нашу думку, продуктивні ідеї підготовки майбутнього вчителя початкової школи на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва та представлений досвід впровадження можуть бути використані також в умовах реформування сучасної освітньої галузі загалом та загальної педагогічної підготовки студентів спеціальності 014 «Середня освіта» (культурологічний та соціально-педагогічний аспекти), 015 «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)», 015 «Професійна освіта (Дизайн)» тощо.

Науково-методичний комплекс професійно орієнтованих дисциплін зі спеціальності 013 «Початкова освіта» і спеціалізації «Трудове навчання», аналіз яких представлено в дисертаційному дослідженні, будуть корисними студентам педагогічних спеціальностей у межах вивчення культурологічних та історичних дисциплін та дисциплін «Теорія та методики виховання», «Дидактика», «Педагогічні технології», «Педагогічна майстерність (педагогічна творчість)» тощо.

Впровадження положень дисертації здійснено в Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини,

Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Оцінюючи ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, поданих у дисертації, слід зазначити, що дисертація має виважену структуру; кожний з окреслених розділів є логічним, послідовним, доцільним. Вважаємо, що дослідницький задум вдало віддзеркалює її етапність організації дослідження дисертантки.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність

У дисертації достатньо переконливо обґрунтовано підґрунтя концепції професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, що становлять культурологічний, системний, синергетичний, діяльнісний, особистісно орієнтований та компетентнісний підходи, взаємне й органічне використання яких детермінує сутність і механізми досліджуваного явища; на основі запропонованої концепції спроектовано модель системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, в процесі якої створюються умови для самореалізації і саморозвитку студентів; визначено ефективні організаційно-педагогічні умови, зміст, методи, засоби та форми організації творчої художньо-трудової діяльності, які можуть впроваджуватися на різних ступенях вищої освіти (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр) і забезпечуватимуть високий рівень сформованості професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті можливостей народного декоративно-ужиткового мистецтва для їх творчого зростання і педагогічного становлення; здійснена послідовна оцінка педагогічної ефективності розробленої системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів з урахуванням динаміки підготовленості студентів до професійної діяльності і вимог якості.

Дисертацію написано на належному науковому рівні. Здобувачка володіє теорією проблеми і методами її пізнання. Позитивне враження справляє оформлення роботи, широка ілюстративність (15 таблиць, 9 рисунків, формули - для аналізу результатів науково-педагогічного експерименту (5 розділ), змістовні додатки (34). Достатньо ґрунтовною є апробація результатів дослідження, що засвідчується участю дисертантки у науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференціях, семінарах та педагогічних читаннях.

Вибір об'єкта, предмету дослідження є вмотивованим і назрілим, чітко сформульованим. В рецензованому дослідженні належним чином обґрунтовується актуальність проблеми, в повному обсязі виокремлюється як необхідність теоретичного дослідження, так і доцільність практичного вирішення проблеми, де відчутний зв'язок між розділами і підрозділами, що яскраво підкреслює цілісність роботи; узагальнення й висновки до підрозділів слугують містками у загальній логіці дослідження, а також спрямуванням для аналізу наступного освітньо-педагогічного факту чи

явища. Заслуговує на увагу виклад стану дослідженості проблеми у науково-методичних розвідках й відповідні авторські міркування.

Ці результати з необхідною повнотою викладено у 58 публікаціях авторки, з яких: 1 одноосібна монографія; 23 наукові статті, в тому числі 19 – у наукових фахових виданнях України, 4 – у закордонних наукових періодичних виданнях; 28 – матеріали науково-практичних конференцій і семінарів

Структурно дисертація відповідає нормативним вимогам, є грамотно оформленою, що свідчить про володіння авторкою методологією наукового дослідження. Структура роботи відповідає меті дослідження й вирішуваним у ньому завданням. Аналіз дисертації й автореферату дає підстави стверджувати, що робота є закономірною і своєчасною реакцією на сучасні вимоги до початкової освіти та до підготовки майбутніх педагогів, зокрема вчителів початкової школи, і має вагомим значення для теорії і методики педагогічної науки.

Проведена експертиза дослідження доводить, що на основі аналізу праць українських і зарубіжних учених, автору добре вдалося окреслити теоретичне підґрунтя досліджуваної проблеми, що сприятиме розвитку теорії і методики професійної освіти.

У роботі зроблені відповідні узагальнення й висновки, коректно оформлено додатки та список використаних джерел. Дослідницькі матеріали глибоко проаналізовані та доповнені змістовим наповненням у додатках до дисертації, які мають наукову і практичну значущість, зокрема Додатки Б, В.

Результати дослідження пройшли достатню апробацію під час науково-практичних заходів різного рівня (конференцій, симпозіумів, семінарів), у яких брала участь дисертантка в Україні та за кордоном. Логічна структурованість роботи забезпечується висновками і узагальненнями, проілюстрованими в графічному матеріалі дисертації.

Вважаємо за необхідне наголосити на таких **позитивних аспектах рецензованого дисертаційного дослідження:**

1. Заслуговує на увагу авторська «Концепція професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва» та подана її інтерпретація, що представлені в дисертаційному дослідженні (с. 157-163 дисертації) та яка, на нашу думку, визначає стратегію дій щодо можливих шляхів підвищення рівня професійної компетентності й готовності студентів до організації художньо-трудової діяльності на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва в початковій школі, а також уможлиблює належну методологічну, теоретико-практичну і методичну підготовку майбутніх учителів.

2. Варто звернути увагу на систематизацію та трактування дидактичних законів, які представляють інтерес з точки зору їх формулювання та спрямованості (с. 167 – 168 дисертації): *закон соціальної зумовленості цілей, змісту та методів навчання, що розкриває визначальний вплив суспільства через соціальне замовлення на підготовку вчителя початкових класів нової генерації, що передбачає відповідний інноваційний*

зміст, цілі, засоби, методи організації освітнього процесу; закон розвивального та виховного впливу навчально-пізнавальної діяльності на особистість, що передбачає комплексний вплив усіх компонентів системи професійної підготовки студентів на розвиток особистісних якостей, ціннісних орієнтацій, творчих здібностей, рис характеру майбутніх учителів початкових класів; закон зумовленості результатів навчання характером діяльності, що розкриває вплив процесів формування особистості майбутніх фахівців (зокрема пізнавальних, творчих), самостійності й продуктивності діяльності на результати професійної підготовки студентів та інші.

3. Окремо в методологічному плані наголошуємо на важливості визначення дисертанткою системи стратегічних ідей та положень: *ідея зв'язку художньо-мистецьких і проектно-технологічних навчальних дисциплін з відповідними розділами шкільних курсів «Мистецтво» та «Трудове навчання» для 1–4 класів; раціональна фундаменталізація художньо-трудової підготовки студентів (вивчення блоку художньо-мистецьких і проектно-технологічних дисциплін у педагогічному закладі вищої освіти має здійснюватися не лише в діалектичній єдності з потребами майбутньої педагогічної професії, а виходити за межі професійної діяльності вчителя початкових класів у напрямі поглиблення фахової майстерності та розширення знань у галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва); інтеграція загальнонаукового та методичного складників, що надає навчальним дисциплінам подвійної значущості (бінарності); неперервність навчання (вивчення спеціальних художньо-мистецьких і проектно-технологічних дисциплін у педагогічному закладі вищої освіти повинно здійснюватися впродовж усіх етапів професійної підготовки студентів, на всіх рівнях вищої педагогічної освіти (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр); спрямованість професійної підготовки студентів на творчий розвиток особистості; формування загальнокультурних і національних цінностей; виховання морально-духовних ідеалів та художнього смаку, плекання потреби в духовному самовдосконаленні; цілеспрямоване формування в студентів системи ціннісних орієнтацій на основі розширення уявлення про предмети та явища навколишньої дійсності, життя і побут українців, традиції та вірування, природу рідного краю тощо.*

4. Оригінальною і цікавою є запропонована програма додаткової спеціалізації «Трудове навчання», яка може мати практичне втілення у системі підготовки майбутнього вчителя початкової школи, оскільки дисертанткою ретельно схарактеризовано кожна педагогічна дія та сформовано відповідний комплекс, подано цілісне комплексне забезпечення такої спеціалізації (С. 210 – 215 дисертації), додаток В.

5. Спроектвана педагогічна модель системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва, запропонована Г. В. Бучківською, має чітку структуру та виражену професійну спрямованість на кінцевий результат (високий рівень готовності студентів до професійної діяльності засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва); відповідає сутності художньо-трудової

підготовки студентів, орієнтує на творчий розвиток особистості майбутніх учителів початкових класів; забезпечує умови, потрібні для вдосконалення творчої художньо-трудова підготовки студентів, підвищення рівня професійної компетентності в галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва; є реальною практичною реалізацією в умовах освітнього процесу різних педагогічних закладів вищої освіти.

6. Впродовж роботи простежується глибокий аналітичний підхід до вивчення педагогічних явищ та їх авторське трактування (*професійна компетентність учителя розглядається як інтегральна особистісно-професійна характеристика (с. 261), організаційно-педагогічні умови як сукупність зовнішніх чинників реалізації функцій управління з боку викладача та внутрішніх особливостей навчальної діяльності студентів (с.276)*) та інші. Результати експериментального дослідження, проведеного Г. В. Бучківською, ретельно проаналізовані, здійснено розрахунок коефіцієнту надійності на основі методу розщеплювання (представлено в Додатку 3.1) та валідності (представлено в Додатку 3.2). Це все засвідчує, на нашу думку, високу культуру наукового мислення і пошукової діяльності дисертанта.

7. Толерантно і виважено представлено педагогічні умови забезпечення професійної готовності майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва: *формування мотивації студентів до пізнання етноісторичної, духовно-культурної спадщини, втіленої у творах народного декоративно-ужиткового мистецтва; створення креативного культурно-освітнього середовища професійної підготовки студентів; наступність вивчення художньо-мистецьких і проектно-технологічних дисциплін на всіх рівнях професійної підготовки студентів у закладах вищої педагогічної освіти; систематичне залучення студентів до позааудиторної навчально-виховної роботи на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва.*

Зазначене дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають теоретико-методологічне, освітньо-методичне і практичне значення для розв'язання завдань забезпечення підготовки майбутнього вчителя початкової школи в Україні.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертанткою результатів загалом, вважаємо за доцільне висловити деякі дискусійні положення, а також окремі побажання:

1. У п. 2.2. дисертації в контексті теоретико-методологічних основ професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів заявлено реалізацію синергетичного підходу. Було б доречно ширше описати сутність базисних положень і принципів цього підходу.

2. У концепції дослідження декларується культурологічний аспект професійної підготовки майбутніх учителів, а декоративно-ужиткове мистецтво розглядається як компонент художньо-мистецької культури (п.2.1

дисертації). Однак, у дисертації, на нашу думку, слід було б глибше розкрити специфіку врахування основних положень (принципів) культурологічного підходу у функціонуванні системи професійної підготовки власне майбутніх учителів початкової школи.

3. Друге завдання дослідження передбачає виявлення перспектив удосконалення системи професійної, художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів. Однак у висновках ці перспективи лише означені, але не конкретизовані.

4. У пункті 5 висновків (с.397 дисертації) зазначено, що (цитую) «з урахуванням дидактичних принципів та критеріїв здійснено відбір і структурування змісту художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів, як-от: розроблено й апробовано робочі програми навчальних дисциплін ...» і далі перелічені назви навчальних дисциплін. Потребує пояснення: які критерії взято за основу структурування змісту художньо-трудової підготовки студентів?

5. Другою за порядком організаційно-педагогічною умовою, що сприяє ефективній реалізації педагогічної моделі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва названо створення креативного культурно-освітнього середовища професійної підготовки на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва з урахуванням специфіки молодшого шкільного віку. Що розуміти під креативним культурно-освітнім середовищем закладу вищої освіти? Музей декоративно-прикладного мистецтва – зрозуміло. А які ще складові цього середовища?

6. Тема дисертації стосується народного декоративно-ужиткового мистецтва. А які саме види цього мистецтва розглядає автор чітко не простежується. І чи залежить рівень фахової підготовки студента – майбутнього вчителя початкових класів від того чи іншого виду декоративно-ужиткового мистецтва?

Проте зазначені зауваження та побажання не зменшують високої наукової значущості дисертаційного дослідження, яке є концептуальним, цілісним, системним, та яке робить вагомий внесок у розвиток професійної освіти і педагогічної науки загалом. Отримані автором результати можуть бути використані у процесі реформування освітньої галузі, навчальних планів та освітніх програм для підготовки майбутніх вчителів початкової школи в контексті поглиблення змістового їх наповнення, у системі підвищення кваліфікації педагогів.

Висновок

Логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків – це ті характеристики, які надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, завершеності. Висновки, сформульовані дисертанткою чітко і повно, розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження. В опублікованих за темою дисертації працях викладено основні положення, здобуті у процесі наукового пошуку.

Зміст дисертації адекватно відображено в авторефераті, дисертаційний текст є насиченим освітньо-педагогічними поняттями і положеннями та має продуману структуру, логічні висновки до кожного розділу, концептуальний характер загальних висновків. Вважаємо, що робота виконана на належному фаховому рівні. Її автор продемонструвала наукову зрілість, широту охоплення проблеми.

Рецензоване дисертаційне дослідження «**Система професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва**» є завершеною самостійною науковою роботою, яка містить нові науково обгрунтовані результати в галузі теорії і методики професійної освіти і за актуальністю, змістом, обсягом, науковою новизною, обгрунтованістю наукових положень, достовірністю, практичним значенням, якістю оформлення та повнотою викладу відповідає «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника (п. 9, 10, 12, 13, 14), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, зі змінами та доповненнями» (Постанова Кабінету Міністрів України № 567 від 19.08.2015р. щодо докторських дисертацій, Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» № 40 від. 12.01.2017 р.), паспорту спеціальності, а його автор – **Бучківська Галина Вікентіївна** – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та
методики початкової освіти
Мукачівського державного університету

Г. В. Товканець

Власноручний підпис

д.п.н., проф. Товканець Г.В. засвідчую:

Учений секретар
Мукачівського державного університету

О.О. Королович